HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[1] לא תגיע ידו ונאמר [2] לא תשיג ידו מי שבא לידי עניות ועשירות יצא נשיא ומשיח שאין באין לידי עניות נשיא דכתיב [3] ועשה אחת מכל מצות ה' אלהיו (א) מי שאין על גביו אלא ה' אלהיו משיח דכתיב [4] והכהן הגדול מאחיו (ב) [א] שהוא גדול מאחיו בנוי בכח בחכמה ובעושר אחרים אומרים מנין שאם אין לו גדלהו משל אחיו ת"ל והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו [ב] גדלהו מאחיו בעא מיניה רבינא מר"נ בר יצחק נשיא שנצטרע מהו מידחא דחי או מיפטר פטיר [ג] א"ל דילך או דגזא תניא ר"ע אומר משיח פטור מכולן אמר רבא מ"ט דר"ע אמר קרא [5] זה קרבן אהרן ובניו זו באה חובה לו ואין אחרת באה חובה לו ואימא כי ממעט ליה רחמנא מדלי דלות ומאי ניהו עשירית האיפה אבל עניות ועשירו' לא מעטיה רחמנא לא ס"ד דכתי' [6] וכפר עליו הכהן על חטאתו אשר חטא מאחת מאלה המתכפר באחת מתכפר בכולן ושאין מתכפר באחת אין מתכפר בכולן אלא מעתה דכתיב [7] והיה כי יאשם לאחת מאלה ה"נ דכל המתחייב באחת מתחיי' בכולן ושאין מתחיי' באחת אין מתחייב בכולן אלמה תנן ר"ע אומר נשיא (ג) חייב חוץ משמיעת קול אביי ורבא דאמרי תרוייהו מאחת משמע ליה לאחת לא משמע ליה ומ"ש מאחת דמשמע ליה דכתביה רחמנא לבסוף גבי עשירית האיפה למימרא דכל דמחייב בעשירית האיפה מחייב בכולן דאי ס"ד מתחייב באחת אע"פ שאין מתחייב בכולן נכתביה להאי מאחת מאלה בדלות א"נ בעשירות:

מתני' (ד) [ד] כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת היחיד מביא כשבה ושעירה [ה] והנשיא שעיר [ו] ומשיח [ז] וב"ד מביאין פר [ח] ובעבודת כוכבים היחיד והנשיא והמשיח מביאין שעירה [ט] וב"ד פר ושעיר פר לעולה ושעיר לחטאת אשם תלוי [י] היחיד [כ] והנשיא חייבין [ל] ומשיח [מ] וב"ד פטורין [נ] אשם ודאי היחיד והנשיא והמשיח חייבין וב"ד פטורין [ס] על שמיעת הקול ועל בטוי שפתים ועל טומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורין [ע] והיחיד והנשיא והמשיח חייבין אלא שאין כ"ג משיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי (ה) ר"ש ומה הן מביאין [פ] קרבן עולה ויורד (ו) ר"א אומר הנשיא מביא שעיר:

גמ' תניא ר"ש היה נותן כלל כל שהיחיד באשם תלוי הנשיא כיוצא בו משיח וב"ד פטורין וכל שהוא באשם ודאי נשיא ומשיח כיוצא בהן וב"ד פטורין שמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו בית דין פטורין נשיא ומשיח חייבין אלא שאין הנשיא חייב בשמיעת הקול ולא משיח בטומאת מקדש וקדשיו כל שהוא בעולה ויורד נשיא כיוצא בו משיח ובית דין פטורין הא גופא קשיא אמרת שאין משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו הוא דפטור אבל בשמיעת הקול ובטוי שפתים חייב אימא סיפא כל שהוא בעולה ויורד נשיא כיוצא בו משיח ובית דין פטורין קתני משיח ובית דין מה בית דין פטורין מכולהון אף משיח פטור מכולהון

קשיין

לא תגיע ידו לא תשיג ידו. דמשמע מי שבא לידי עניות ועשירות דפעמים עני ופעמים עשיר הוא דישנו בקרבן עולה ויורד יצא משיח ונשיא דלעולם עשירים הם: **נשיא** שאין על גביו שום אדון אלא ה' דהיינו מלך ומלך לעולם עשיר הוא. וכ"ג בעינן שיהא גדול מאחיו בעושר דליהוי לעולם עשיר: **נשיא שנצטרע.** לר' ירמיה ולר' יוסי הגלילי דעבר מנשיאותו שאין ראוי להיות מלך כשהוא מצורע כדאמרי' לקמן בפ"ב (דף י.) וינגע ה' את המלך ויהי מצורע עד יום מותו וישב בבית החפשית (ז) דמשמע שנעשה חפשי ממלכותו: **מהו.** מי אמרי' פטור מקרבן עולה ויורד כשהוא נשיא ועכשיו כשנצטרע דעבר מנשיאותו ליחייב או דלמא מאי דהוי הוי כשהוא נשיא כלומר הואיל ונדחה ידחה כשנצטרע. ל"א מדחא דחי להאי נשיאות מקרבן עולה ויורד לגמרי דהואיל ונדחה ידחה אפילו כשנצטרע או דלמא מיפטר פטר נשיאות מקרבן עולה ויורד וזמן דליכא נשיאות ליחייב דהיינו משנצטרע: **א"ל.** ממאי קבעית לחיוביה לאתויי קרבן כשנצטרע מממון שלך או מממון דגזא דידיה הוי אומר מגזא דידי' הוא דבעי לאתויי וכיון דמגזא דידיה קבעי אתויי אמטו להכי פטור לגמרי מקרבן עולה ויורד דה"ק רבי ירמיה ור' יוסי יצא נשיא ומשיח שאין באין לידי עניות האי נשיא שנצטרע נמי אינו בא לידי עניות דגזא דידיה כדקאי קאי הלכך פטור לגמרי: **תניא ר"ע אומר משיח פטור מכולם.** מקרבן עולה ויורד דכתיב זה קרבן אהרן ובניו ביום המשח אותו עשירית האיפה דהיינו חביתי כהן משיח דחביתין באה לו חובה ואין אחרת באה לו דעשירית האיפה עולה ויורד לא באה לו חובה הלכך פטור מכולם מעולה ויורד ואמרינן לקמן דמפר לא פטר ליה ר"ע ואיכא לתרולי דטעמא דר"ע משום דמעולה ויורד הוא דאמעיט כדכתיב זה קרבן אהרן אבל מפר לא אמעיט: **אימא כי מעטי' קרא.** לכהן משיח: **מדלי דלות.** דהיינו מעשירית האיפה דכתיב זה קרבן אהרן דאין אחרת עשירית האיפה באה לו חובה: **מדלות לא מעטיה.** דעל שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו לחייב כשבה או שעירה או תורין ובני יונה: **לא ס"ד דכתיב.** גבי עשירית האיפה וכפר עליו הכהן מאחת מאלה דמשמע כל המתכפר באחת כלומר בכל אחת ואחת אפילו בעשירית האיפה מתכפר בכולן דישנו בעשירות ובדלות ובדלי דלות: **ושאין מתכפר באחת מהן.** כגון משיח דודאי אין מתכפר בעשירית האיפה דכתיב זה קרבן: **אין מתכפר בכולם.** דאמעיט נמי דאינו בקרבן עולה ויורד כלל: **אלא מעתה האי דכתיב לאחת מאלה הכי נמי דכל דמחייב באחת.** כלומר בכל אחת ואחת מחייב בכולן ושאין מתחייב באחת כגון נשיא שאין מתחייב בשמיעת הקול אינו חייב בכולן כדאמר ר' יוסי הגלילי והא חוץ משמיעת הקול קתני דקתני ר"ע אומר הנשיא חייב בכולן חוץ משמיעת הקול דאע"ג דאין מתחייב באחת מהן מתחייב בשאר כולן: **נכתביה רחמנא להאי מאחת בדלות.** בתורין ובני יונה: **אי נמי בעשירות.** דהיינו כשבה או שעירה אלא מדכתב ביה רחמנא מאחת גבי עשירית האיפה למימרא דשאין מתחייב בעשירית האיפה אין מתחייב בכולן כלל הלכך פטור משיח מכולן הואיל ואין מתכפר בעשירית האיפה דכתיב זה קרבן דאין אחרת באה לו חובה: **מתני' כל המצות שבתורה שחייבין על זדונן כרת ועל שגגתן וכו' משיח וב"ד מביאין פר.** כדאמרינן לעיל (דף ח.) נאמר כאן עליה (ח) ונאמר להלן (ט) לגלות ערותה עליה וכו'. ונשיא יליף ממצות יחיד ואם נפש ילמוד תחתון מעליון: **ובעבודת כוכבים יחיד ונשיא ומשיח מביאים שעירה.** דכתיב בפרשת שלח לך בעבודת כוכבים (י) ואם נפש וגו' וכולן בכלל נפש אחת הן: **וב"ד מביאין פר ושעיר.** כדכתיב בפרשת שלח לך (כ) ואמר לעיל (דף ז:) יליף מעיני מעיני מה להלן ב"ד אף כאן ב"ד: **אשם תלוי היחיד והנשיא חייבים בית דין ומשיח פטורים.** כדאמר בריש פירקין [ז.] דכתיב באשם תלוי (ל) וכפר הכהן על שגגתו אשר שגג מי שחטאו ושגגתו שוה וכו': **אשם ודאי יחיד ונשיא ומשיח חייבין.** דכתיב באשמות ואם נפש (מ) ונשיא ומשיח בכלל נפש אחת הן. והא דתנן לעיל (דף ח.) אין חייבים אלא על דבר שזדונו כרת ושגגתו חטאת ואשם ודאי אין שגגתו חטאת וכן המשיח הכי משמע וכן המשיח דגבי אשם ודאי פר הוא דלא יביא אבל אשם ודאי יביא כהדיוט: **וב"ד פטורים.** מאשם ודאי דפטורים לגמרי דאינן בכלל נפש אחת: **על שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו ב"ד פטורין.** דאמר לעיל (שם:) אין חטאת לצבור אלא בקבועה והני עולה ויורד נינהו: **יחיד ונשיא ומשיח חייבין.** בשמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו דכולן בכלל נפש אחת הן: **אלא שאין כ"ג משיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו דברי רבי שמעון.** מפרש בגמרא [ע"ב]. והוא הדין דקאמר רבי שמעון אלא שאין הנשיא חייב על שמיעת הקול דמלך לא מעיד ולא מעידין אותו (י) אלא לא אצטריך ליה למיתנא דהא תנא ליה לעיל ר"ע [ח:]: **ומה הן מביאין.** נשיא בבטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו ומשיח בשמיעת קול ובטוי שפתים קרבן עולה ויורד: **ר"א אומר נשיא מביא שעיר.** ושלש מחלוקות בדבר ר' יוסי הגלילי סבר נשיא ומשיח פטורין מכולן ור"ע סבר נשיא חייב בכולן חוץ משמיעת הקול ומשיח פטור מכולן מעולה ויורד ור"ש סבר נשיא ומשיח חייבין בכולן בעולה ויורד אלא שאין כ"ג ומשיח חייב על טומאת מקדש וקדשיו: **גמ' היה נותן בהן כלל: כל שהוא בעולה ויורד.** דהיינו שמיעת קול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו: **משיח וב"ד פטורין.** משיח דומיא דב"ד מה ב"ד פטורים מכולהו משמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו לצבור אין חטאתו אלא בקבועה אף משיח פטור מכולהו:

קשיין

מסורת הש"ס

א) [לקמן י. יא: ע"ש דאתיא מגז"ש], ב) יומא יח. חולין קלד: [תוספתא דיומא ה"ו], ג) [נ"ל חייב בכולן], ד) יבמות ט., ה) [מוכר לקמן יב:], ו) שבועות כו: [כריתות ב:], ז) [מ"ב טו], ח) [ויקרא ד], ט) [שם יח], י) [במדבר טו], כ) [שם], ל) [ויקרא ה], מ) [שם], נ) [סנהדרין יח.]

תורה אור השלם

1. וְאִם לֹא תַגִּיעַ יָדוֹ דֵּי שֶׂה וְהֵבִיא אֶת אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה לַייָ אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לְעֹלָה: ויקרא ה ז
2. וְאִם לֹא תַשִּׂיג יָדוֹ לִשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לִשְׁנֵי בְנֵי יוֹנָה וְהֵבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא יָשִׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא יִתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה כִּי חַטָּאת הִוא: ויקרא ה יא
3. אֲשֶׁר נָשִׂיא יֶחֱטָא וְעָשָׂה אַחַת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֱלֹהָיו אֲשֶׁר לֹא תֵעָשֶׂינָה בִּשְׁגָגָה וְאָשֵׁם: ויקרא ד כב
4. וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאֶחָיו אֲשֶׁר יוּצַק עַל רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלֵּא אֶת יָדוֹ לִלְבֹּשׁ אֶת הַבְּגָדִים אֶת רֹאשׁוֹ לֹא יִפְרָע וּבְגָדָיו לֹא יִפְרֹם: ויקרא כא י
5. זֶה קָרְבַּן אַהֲרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר יַקְרִיבוּ לַייָ בְּיוֹם הִמָּשַׁח אֹתוֹ עֲשִׂירִת הָאֵפָה סֹלֶת מִנְחָה תָּמִיד מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעָרֶב: ויקרא ו יג
6. וְכִפֶּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא מֵאַחַת מֵאֵלֶּה וְנִסְלַח לוֹ וְהָיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: ויקרא ה יג
7. וְהָיָה כִי יֶאְשַׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה וְהִתְוַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ: ויקרא ה ה

מוסף רש"י

הנשיא מביא שעיר. כדינו בכל המצות שבתורה (כריתות ב:).

תוספות הרא"ש

א"ל דילך או דגזא דידיה. פי' רש"י ז"ל (כו') משלך או מאוצר שלו יביא פשיטא דמשלו יביא הלכך אפילו נצטרע נמי פטור דגזא דידיה כדקאי קאי והרי אינו בא לידי עניות. ולא נהירא להרמ"ה ז"ל דאף על פי שיש לו ממון הרבה יכול לבוא לידי עניות כיון שהוא עבר ממלכותו ואין בידו ליקח מעם הארץ מסים והוי כעשיר שיש לו אוצרות הרבה ואפ"ה חייב דיכול לבוא לידי עניות אם יאבד העושר ההוא בענין רע. ופי' וכי משלך יש לו רשות ליקח או צריך ליקח מאוצרותיו הוה אומר מאוצרותיו ולא משלך כיון שעבר ממלכותו. הלכך הוה כשאר עשיר וחייב כפרושו. אבל לישנא דגמ' משמע כפרש"י ז"ל דה"ל למימר מדידך או מדלי' ומה לו להזכיר אוצרו. אלא דסתם מלך יש לו אוצרות מרובין. וא"א לבוא לידי עניות. הלכך כיון שכבר נפטר מחמת עשרו עדיין הוא עומד באותו הפטור ולא דמי לעשיר (שפטר) [שפע] מתחלה ואין לו כ"כ אוצרות מרובין. יכול לבוא לידי עניות. אין לפוטרו משום עשרו שיש לו עתה: **מ"ט דר"ע א"ק** זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' ביום המשח אותו. (א) עשירית האיפה חובה ביום חינוכו. דבמנחות פרק התכלת (דף נא:) תני זה קרבן אהרן ובניו אשר יקריבו לה' וכו' יכול יהו אהרן ובניו מקריבין קרבן אחד ת"ל אשר יקריבו לה' אהרן בפ"ע ובניו בפ"ע. בניו אלו כהנים הדיוטות כו' או אינו אלא כ"ג כשהוא אומר והכהן המשיח תחתיו מבניו הרי כ"ג אמור הא מה אני מקיים בניו אלו כהנים הדיוטות. פירוש שמקריבין עשירית האיפה ביום חינוכן לעבודה ומה לי כהן שמקריבה פעם אחת חובה. ומה לי כ"ג מקריבה בכל יום חובה. קרא מיהא איירי אף בכהני' הדיוטים שמקריבין חובה. ופי' אחר שפי' רש"י ס' דאמלואים קאי שהרי הקריבו בני אהרן ולא לדורות ביום חינוכן ולההיא פרושא ניחא: **הא** גופה קשיא אמרת שאין משיח חייב בטומאת מקדש וקדשיו. וא"ת אמאי לא תקשי לי' מנשיא דקתני רישא אלא שהנשיא פטור בשמיעת קול והדר תני (כשהוא) [כל שהוא] בעולה ויורד נשיא כיוצא בו בעולה ויורד דהיינו במאי דמחייב ולאפוקי מר"א דאמר נשיא מביא שעיר. הרמ"ה ז"ל:

א) אולי צ"ל קשה להא דהדיוטות נמי מביאין: ב) במנחות שם:

עין משפט נר מצוה

כט א ב מיי' פ"ה מהל' כלי המקדש הל"א:
ל ג מיי' פט"ו מהל' שגגות הל' ט:
לא ד מיי' שם פ"א הלכה ד:
לב ה מיי' שם ופט"ו הלכה א והלכה ו:
לג ו מיי' שם פ"א הל' ד ופט"ו הל' א:
לד ז מיי' פי"ג שם הלכה א:
לה ח מיי' שם פ"א הלכה ד:
לו ט מיי' שם פי"ג הלכה א:
לז י מיי' שם פרק ח הלכה א:
לח כ ל מיי' שם פרק טו הלכה ו:
לט מ מיי' שם פרק י"ג הלכה ג:
מ נ מיי' שם פרק ט הלכה י:
מא ס מיי' שם פי"ג הלכה א:
מב ע פ מיי' שם פ"י הלכה ז ועיין שם בהשגות ובכ"מ:

רבינו חננאל

העם בענין שיש בו לעם חובת קרבן. או מה צבור שהורה. פי' ב"ד ועשו אחרים כהוראתו חייב אף משיח שהורה ועשו אחרים כהוראתו יהא חייב ת"ל על חטאתו אשר חטא. על מה שחטא הוא מביא ואינו מביא על מה שחטאו אחרים: אמר מר ומשיח בפר ואין מביא אשם תלוי. מנא ליה דאין משיח מביא אשם תלוי. ומהדרינן נפקא ליה מדכתיב גבי אשם תלוי על שגגתו אשר שגג מי שחטאו בשגגה כלומר לבד בלא העלם דבר הוא דמייתי אשם תלוי יצא משיח שאין חטאו בשגגה אלא עם העלם דבר. אמרינן ומנא ליה דמשיח חטאו בהעלם דבר. ומהדרינן נפקא ליה מלאשמת העם הרי משיח כצבור. אקשינן עד כאן לא קמה ליה. פי' כשאמר התנא משיח בפר ואין מביא אשם תלוי עדיין לא היה המדרש מעמד על בוריו אלא נושא ונותן היה היאך יעמידנו. ופרקינן אשם תלוי כדי נסבה כלומר לא דייק בה דאינה צורך ובהכי (לא) הוה סגיא [ליה] למימר צבור בפר ומשיח בפר מה צבור כו': **פיסקא** הורה בפני עצמו ועשה בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו. הורה עם הצבור ועשה עם הצבור מתכפר לו עם הצבור: ת"ר בספרא יכול הורה משיח עם הצבור וחטא עם הצבור יביא פר לעצמו ודין הוא שיתכפר לו עם הצבור נשיא מוצא מכלל צבור. פירוש דמייתי שעיר בשגגת מעשה ומשיח מוצא מכלל צבור מה נשיא חטא בפני עצמו מתכפר לעצמו חטא עם הצבור מתכפר עם הצבור. פירוש דשגגת מעשה לחודה בעי אף משיח שחטא בפני עצמו מתכפר לעצמו. חטא עם הצבור. פי' שעשה בהוריית ב"ד מתכפר עם הצבור. לא אם אמר בנשיא שכן מתכפר עם הצבור ביוה"כ. פי' בשעירי יוה"כ תאמר במשיח שאין מתכפר עם הצבור ביוה"כ. פי' אלא בפר שלו. דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו' הואיל וכך יביא פר לעצמו. פי' כשחטא עם הצבור. ת"ל על חטאתו אשר חטא. חטא בפני עצמו מתכפר לו בפני עצמו. חטא עם הצבור מתכפר לו עם הצבור: והוינן בה היכי דמי הוריתו בהדי צבור דנתכפר לו בפר הצבור. אי דהוא מופלא והן אינן מופלאין הוריה דידהו ולא כלום היא ובעי כל חד מהצבור שעשה אייתויי כשבה או שעירה פי' והוא דהוראתו לעצמו הוראה כשעשה יביא פר. אי דהן מופלאין והוא אינו מופלא הוריית דידיה ולא כלום היא דכהדיוט דמי ובהדי קהל מתכפר דלאו בר אייתויי פר הוא. (שייך לדף ז ע"ב) ואוקימנא משמיה דרב פפא בשוין. הוא מופלא והן מופלאין והורו בחד איסורא ועבוד צבור וקא עבד איהו בהדייהו ואייתו קהל פר איכפר ליה בינייהו. אבל אם הורה עמהם ולא עבד רוב הקהל אע"ג דאיהו עבד לא מייתי מידי דאיכא למימר עלייהו קסמיך. ובשגגת מעשה לחודא לא מחייב: והא דתנינא הורה בפני עצמו סבר אביי למימר כגון דיתבי בב' מקומות. פי' משיח בחד [מקום] וב"ד במקום אחר וקא מורו בתרי איסורי. פי' הורה הוא בהיתר חלב והן בהיתר עבודת כוכבים. אבל אי הוו בחד מקום ושמעו ב"ד מה דאורי ולא מיחו בידיה הוה ליה כמאן דלא חטא בפ"ע. וה"ה אם הם בב' מקומות ואורו בחד איסורא. אמר ליה רבא אטו מקומות גרמי אלא אפילו יתבי בחד מקום כיון דקא מורו בב' איסורי הורה בפ"ע הוא. פי' הא דאמרן דאורו בב' איסורי ה"ה דאי לא שרו ב"ד איסור' (מאי) [אלא] נקיט הכי למעוטי הוראתן בחד איסורא דלאו הורה בפני עצמו הוא. ופשיטא לן דהיכא דהוו משיח וב"ד יתבין בחדא דוכתא ואורי (משום) [משיח] גרמיה בהיתר חלב. ואורו ב"ד בהיתר עבודת כוכבים ואורי איהו בהדייהו ואזל ואכל חלב כמה דאורי נפשיה ועבוד צבורא ואייתו פר ושעיר בעי משיח אייתויי פר דכיון דתרי איסורי נינהו וחלוקין בקרבנות לא מצרפינן להו דליכפר בהדי צבור כל שכן הוא בעבודת כוכבים והן בחלב. דודאי לא מצטרף דהא לא דמיא כפרתייהו דאיהו בשעירה ואינהו בפר. כי תיבעי לן היכא דאורי הוא גרמיה בהיתר חלב ולא אשתתפו ב"ד בהדיה ואורו ב"ד בהיתר דם (א) ואיהו בהדייהו ואזל ואכל חלב ואכלי קהל דם ואייתו פר מהו. כיון דאיסור חלב ודם שוה דהאי באכילה והאי באכילה וקרבנן שוה דהאי פר והאי פר כמאן דאורו ב"ד עימיה בהיתר חלב דמי והלכך מתכפר בקרבן צבור. או דלמא כיון דלא מצטרפי להדדי. פי' דאי אכיל כחצי זית חלב וחצי זית דם לא מחייב כתרי איסורי דמי והורה בפ"ע הוא. אם תמצי לומר כיון דלא מצטרפי כתרי איסורי דמי הוא בחלב שעל הקבה והן בחלב שעל הדקין מהו הכא ודאי שם חלב אחד הוא ובהדי צבור מיכפר או דלמא כיון דמתרי קראי קאתו כדמפרש בפרק קמא הורה בפ"ע הוא וסלקא בתיקו: **מתני'** שאין ב"ד חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת. פירוש (שהוא שאינו) [שאין. שהוא] חוזר על מה ששנה תחלה שהוריית משיח לעצמו כהוריית בית דין לצבור: מנא ליה דתנו רבנן ונעלם דבר ולא שתתעלם מצוה כולה כדאמרי' באידך פרקא: וכן המשיח מנ"ל דכתיב

א) גי' רבינו בסדר הבעיות להיפך מגי' שלנו. וכן היתה גי' הרמב"ם ופסק כאת"ל כדרכו ובתוס דחקו בזה הכ"מ ולח"מ סוף ה"ש: